

Zhodnotenie kvality vôd na kúpanie v roku 2006

Vodné útvary vhodné na kúpanie sú tečúce alebo stojaté vody, v ktorých je kúpanie povolené alebo nie je kúpanie zakázané, a v ktorých sa kúpe väčší počet ľudí. Požiadavky na kvalitu vody, v ktorej je kúpanie povolené a povinnosti prevádzkovateľov kúpalísk sú ustanovené zákonom č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nariadením vlády SR č. 252/2006 Z. z. o podrobnostiach o prevádzke kúpalísk a podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu. Zákon o verejnom zdravotníctve vstúpil do platnosti 1. 6. 2006 a bol vypracovaný v nadväznosti na zmeny v organizácii štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva. Nariadenie vlády Slovenskej republiky, platné tiež od 1. 6. 2006, reaguje na požiadavky, ktoré vyplývajú z uplatňovania dovtedy platnej vyhlášky ministerstva zdravotníctva SR č. 30/2002 Z. z. o požiadavkách na vodu na kúpanie, kontrolu kvality vody na kúpanie a na kúpaliská v znení neskorších predpisov v praxi a na potrebu zosúladienia národnej legislatívy s legislatívou európskou.

Kvalitu vôd na kúpanie sleduje Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ÚVZ SR) a 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva (RÚVZ). Predmetom sledovania sú umelé kúpaliská s termálnou a netermálnou vodou a najvýznamnejšie prírodné vodné rekreačné lokality.

Zodpovednosť za kvalitu vody na kúpanie a jej kontrolu v požadovanom rozsahu nesie prevádzkovateľ kúpaliska. Odbery vzoriek vôd si prevádzkovatelia zabezpečujú priebežne v zmysle nariadenia vlády č. 252/2006 Z. z. a predkladajú ich príslušným RÚVZ. V zmysle uvedenej legislatívy sa počas letnej turistickej sezóny realizujú odbery vzoriek vôd v dvojtýždňových intervaloch. Na umelých kúpaliskách sa sleduje 24 ukazovateľov, na prírodných lokalitách 30 ukazovateľov. Ak si to situácia vyžaduje, na základe odborného posúdenia môže orgán verejného zdravotníctva rozsah sledovaných ukazovateľov rozšíriť o ďalšie ukazovatele, dôležité z hľadiska ochrany zdravia a ich vplyvu na kvalitu vody. Oficiálny začiatok letnej turistickej sezóny je stanovený na 15. júna, koniec na 15. septembra. Skutočný začiatok, ale aj ukončenie prevádzky si určuje prevádzkovateľ v závislosti od počasia, pripravenosti kúpaliska na prevádzku, technického stavu bazénov a areálov kúpalísk, kvality vody a návštevnosti kúpalísk.

Kvalitu vôd na kúpanie a hygienické podmienky prírodných rekreačných lokalít, ako aj umelých kúpalísk sledujú príslušné RÚVZ, vydávajú pokyny na odstránenie zistených nedostatkov, ukládajú úhradu nákladov a sankcie. Do výkonu štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) zameraného na sledovanie rekreačných lokalít je zahrnutá:

- kontrola pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na začiatok prevádzky,
- kontrola kvality vody, ktorou sa budú naplňovať bazény, kontrola kvality vody v bazénoch a prírodných kúpaliskách, preukázaná výsledkami laboratórných rozborov zabezpečovaných z prostriedkov prevádzkovateľov,
- kontrola priebehu prevádzky prírodných a umelých kúpalísk počas LTS, kontrolné odbery vzoriek vody.

V rámci tejto kontroly sa hodnotí podľa doteraz uplatňovaných hygienických kritérií aj vybavenosť areálov,

technický stav bazénov, prevádzkový poriadok a ďalšie skutočnosti, ktoré môžu ovplyvniť kvalitu rekreácie a zdravie rekreatantov. Dozor sa vykonáva aj nad dodržiavaním povinností uložených právnickým a fyzickým osobám zákonom č. 126/2006 Z. z. a nariadením vlády SR č. 252/2006 Z. z.

V rámci výkonu ŠZD sa vzorky vody na kúpanie odoberajú cieľne za účelom kontroly vybraných ukazovateľov a kontroly uložených opatrení zameraných na úpravu kvality vody na kúpanie. V prípade zistenia závažných nedostatkov v kvalite vody na kúpanie, príslušný orgán verejného zdravotníctva nariadi priamo v teréne ich vyšetrovanie, vykonanie opatrení na ochranu zdravia alebo v zmysle platnej legislatívy zakáže používanie vody na kúpanie. Popri sledovaní kvality vody sa v rámci ŠZD kontroluje aj začiatok prevádzky kúpalísk, aby sa predišlo prevádzkovaniu kúpalísk bez povolenia orgánov verejného zdravotníctva.

Letná turistická sezóna 2006

Prírodné kúpaliská

Uplynulá letná turistická sezóna bola nepriaznivo ovplyvnená nestálym, pomerne chladným a daždivým počasím, čo sa negatívne odzrkadlilo hlavne v druhej polovici sezóny, kedy bola zaznamenaná výrazne nižšia návštevnosť kúpalísk a počty návštevníkov sa len ojedinele približovali k maximálnym kapacitám areálov kúpalísk. Zo 72 prírodných lokalít na Slovensku sa vykonávali pravidelné kontroly na 32 lokalitách s organizovanou rekreáciou, v ktorých sa vydáva povolenie na prevádzku a za kvalitu prevádzky a kvalitu vody zodpovedá prevádzkovateľ. Orientačné kontroly kvality vody na kúpanie sa vykonávali na začiatku a podľa potreby aj v priebehu sezóny na 32 lokalitách s tzv. neorganizovanou rekreáciou. Vzhľadom na to, že sa často jedná o vodné plochy využívané už len menším počtom ako 1 000 osôb, ďalšie pravidelné sledovanie sa nevykonávalo. 8 lokalít s neorganizovanou rekreáciou bez prevádzkovateľa, s dlhodobou nevhodnou vodou na kúpanie, ktoré sa v minulosti sledovali, ale v súčasnosti sú využívané viac na rybárske účely ako na kúpanie, sa už v tomto roku nesledovali ani v rámci ŠZD ani monitoringu. Obce, na území ktorých sa nachádzajú takéto vodné plochy využívané na neorganizovanú rekreáciu, boli písomne upozornené na povinnosť označiť tieto plochy oznamom, že voda nie je kontrolovaná a kúpanie je len na vlastné riziko, resp. kúpanie je zakázané. Znenie listov, ako aj informácie o rizikách kúpania boli uverejňované aj na internetových stránkach niektorých RÚVZ.

Počas sezóny bolo odobratých zo všetkých prírodných kúpalísk 463 vzoriek vôd, z ktorých sa vykonalo 7 219 vyšetrení fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov kvality vody. Medzná hodnota stanovených ukazovateľov bola prekročená v 202 vzorkách v 344 ukazovateľoch. Najčastejšou príčinou nevyhovujúcej kvality vody bol najmä nadlimitný obsah rias, chlorofylu, celkového fosforu, sapróbného indexu, zmeny vo farbe a priehľadnosti. Výskyt siníc v porovnaní s prechádzajúcimi rokmi bol v sledovaných vodných útvaroch všeobecne podstatne nižší, väčšinou pod limitnými hodnotami.

foto: Ladislav Deneš

Od vstupu SR do EÚ Slovenská republika každoročne vypracováva a predkladá Európskej komisii Správu Slovenskej republiky o kvalite vody na kúpanie. Oficiálny zoznam vôd určených na kúpanie bol v SR vyhlásený všeobecne záväznými vyhláškami krajských úradov životného prostredia v roku 2005. Tento zoznam obsahuje 39 lokalít s prevažne organizovaným kúpaním.

Umelé kúpaliská

Zo 180 umelých kúpalísk na Slovensku so 456 bazénmi (156 termálnych; 300 netermálnych), bolo v tohtoročnej sezóne v prevádzke 157 kúpalísk so 411 bazénmi. Ostatné kúpaliská (23), resp. bazény (45) neboli v prevádzke z technických alebo organizačných dôvodov. Z 2 025 odobratých vzoriek sa vyšetrilo 28 704 fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov, medzné hodnoty ukazovateľov boli prekročené v 1 928 prípadoch zo všetkých vykonaných analýz. Najčastejšie bola prekročená medzná hodnota v ukazovateľoch reakcia vody, zápach, zákal, teplota vody, CHSK_{Mn} , voľný chlór a viazaný chlór, amonné ióny, améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C, *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*, enterokoky. Prípady nevyhovujúcej kvality vody na kúpaliskách boli riešené operatívne, nariadením opatrení, napr. vypustenie vody z bazénov, čistenie, dezinfikovanie a pod., pričom opätovné sprevádzkovanie bolo podmienené preukázaním vyhovujúcej kvality vody. Za nedostatky v prevádzkovej hygiene boli prevádzkovateľom ukladané blokové pokuty, resp. bolo voči nim začaté priestupkové konanie s určenými termínmi na odstránenie zistených nedostatkov.

V závere možno konštatovať, že v priebehu kúpacej sezóny v roku 2006 neboli zaznamenané vážnejšie komplikácie z hľadiska požiadaviek verejného zdravotníctva. Obvodnými a odbornými lekármi neboli hlásené žiadne ochorenia, ktoré by mohli vzniknúť v priamej súvislosti s kúpaním alebo pobytom v areáloch kúpalísk.

Všetky dostupné informácie o prevádzke sledovaných lokalít počas sezóny boli pravidelne aktualizované na internetovej stránke Úradu verejného zdravotníctva SR (www.uvzsr.sk).

RNDr. Elena Matisová
Úrad verejného zdravotníctva SR